

Handläggare
Britta Lundgren

Direktval
0960-15565

Särskild handling

1. Bakgrund/sammanfattning

Detta dokument har tagits fram för att uppfylla reglerna i 6 kap. 16 § miljöbalken där det framgår:

*6 kap. 16 § I ett beslut att anta en plan eller ett program som omfattas av kravet på strategisk miljöbedömning eller i **en särskild handling** i anslutning till beslutet ska det finnas en redovisning av*

- *hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,*
- *hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter,*
- *skälen för att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som övervägts, och*
- *vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.*

2. Hur miljöaspekterna har integrerats i planen

Kommunfullmäktige beslutade 2011-06-27 om övergripande mål och ett av dessa tre var miljöhänsyn i all verksamhet. Kommunfullmäktige beslutade sedan 2015-04-14, § 70 om en ny vision för kommunen – ”Arvidsjaur växer för en hållbar framtid” där ett av målen just är en långsiktig hållbar utveckling. Visionen och de kommunövergripande målen konkretiseras i översikts- och tillväxtplanen genom planeringsprinciper för hur kommunens framtida utmaningar ska mötas och hanteras för att bidra till en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling. En annan utgångspunkt har varit de 16 miljö kvalitetsmålen som fastställts av riksdagen. Miljöfrågorna fanns med tidigt i planprocessen som en grundläggande utgångspunkt för översiktsplanarbetet.

Den 18 juni 2019 genomfördes en tidig dialog med länsstyrelsen inför kommunens revidering av översikts- och tillväxtplanen, bland annat för att diskutera avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen. På mötet presenterade kommunen ett förslag till upplägg för miljöbedömning av den reviderade planen.

Gällande översikts- och tillväxtplan är redan miljöbedömd. Kommunen föreslog därför att fokus i miljöbedömningen bör ligga på det nya som tillkommer i den reviderade planen och att man i miljökonsekvensbeskrivningen anger vilka nya förslag som kan förväntas ge upphov till betydande miljöpåverkan, vad som har valts bort och vilka rekommendationer som lagts till för att minska eventuella negativa konsekvenser.

Länsstyrelsen beskrev på mötet att modellen verkade bra då den nu gällande översiktsplanen är aktuell. Länsstyrelsen betonade också att det är viktigt att alla kommunens val kan kommuniceras med de som är intresserade i ett senare skede.

Kommunen redovisade också ett antal frågor som uppkommit där kommunen funderade på om de kunde leda till betydande miljöpåverkan:

- Nya LIS-områden
- Nya industri-/verksamhetsområden i Arvidsjauras samhälle
- Område för solcellspark
- Förslag till komplettering av villabebyggelse i Arvidsjauras samhälle
- Utökning av befintligt testområde
- Utökning av testområde utlagt i ÖTP för testverksamhet

Miljökonsekvensbeskrivningen sakliga avgränsningar utgår från frågorna ovan.

En miljöbedömning har sedan genomförts parallellt med översiktsplanen. Inför samrådet gjorde kommunen en miljöbedömning som resulterade i en samrådsversion av miljökonsekvensbeskrivningen. MKB:n reviderades efter samrådet med anledning av inkomna synpunkter. Efter granskning har enbart mindre justeringar gjorts i MKB:n.

3. Hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter

Framtagandet av översiktsplanen och MKB:n har på ett sätt varit en interaktiv process där bedömningar och påpekanden i MKB:n på flera områden har bidragit till att översiktsplanen har kompletterats, förtydligats och konkretiserats. Nedan följer en redogörelse av hur hänsyn tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter kring detta.

Naturmiljö

För att bedöma lämpligheten av de nya förslagen till LIS-områden har kommunen genomfört en natur- och friluftslivsinventering. Med anledning av resultatet har sedan vissa områden minskats ner, buffertzoner har skapats längs bäckar och all sankmark har undantagits.

LIS-området Gr1 har justerats så att den södra delen av området, väster om vattendraget, har tagits bort för att undvika påverkan på hydrologin. LIS-området Ök6 har minskats ner med anledning av naturvärden som innebär att väg annars behöver brytas en längre sträcka samt för att minska påverkan på rennärings.

I beskrivningen av området NB1 och NB1b har följande text lagts in ”Eftersom området omfattar en så pass lång sträcka längs älvstranden är det extra viktigt att lämna obebyggda luckor mellan eventuella rader av bebyggelse.”

För LIS-området Lj1 har en rekommendation lagts in i planen om att krav på hög skyddsnivå bör ställas för tillkommande avlopp vid Ljusträsket.

För LIS-områdena Bj1, J3 och J3b har en rekommendation lagts in om att bevara så många gamla tallar som möjligt samt att allt för hårdför markberedning ska undvikas. För LIS-området R1 har en rekommendation lagts in om att så många gamla tallar som möjligt sparas, särskilt de mycket krokiga tallarna i strandkanten.

För LIS-området Stäl har en rekommendation lagts in om att de stora björkarna bör sparas vid exploatering i den mån det är möjligt.

För att minska påverkan i LIS-områden ska också vegetation sparas i strandkanterna och gröna kilar mellan grupper av bebyggelse lämnas inom utpekade områden. Detta för att säkerställa fortsatt strandåtkomst för djur- och växtliv.

Utvecklingen av fordonstestområden ska föregås av detaljerade konsekvensbeskrivningar. Alla fordonstestbanor ska miljöprövas då de räknas som miljöfarlig verksamhet och kräver marklov vid större ingrepp i marken, varför varje enskilt projekt kommer att prövas. I förlängningen innebär detta att hänsyn kommer att tas till omgivningen och åtgärder krävas om nödvändigt.

Mark och vatten

För att säkerställa att konsekvenserna begränsas kommer mer detaljerade konsekvensbedömningar göras i samband med planeringen av bebyggelse i LIS-områden, nya testbanor samt vid ny infrastruktur. När planeringen fördjupas inom ett område kommer hänsyn tas till närliggande vattenförekomster och i vissa fall även nödvändiga åtgärder genomföras. I den fortsatta planeringen kommer också miljö kvalitetsnormerna beaktas och aktsamhet gälla vid markanvändning i anslutning till de viktiga vattenresurser som utpekats på den kommuntäckande kartan. Kommunen har ett stort intresse av att bibehålla god vattenkvalitet. De vattenområden som inte uppnår eller riskerar att i framtiden inte uppnå EU:s ramdirektivs nivåer för god kemisk och ekologisk status måste särskilt beaktas vid planering och byggande. Kommunen ska verka för en förbättring av områdenas status, och om behov finns kommer nödvändiga åtgärder vidtas. När det gäller avloppshanteringen från bebyggelse i LIS-områden är det viktigt att det görs på ett sätt som inte påverkar vatten. När det är möjligt ska avloppen kopplas till det kommunala avloppet. I andra fall kommer regleringar för enskilda avlopp att följas.

Konsekvenserna på mark och vatten är starkt kopplade till den hänsyn som kommer tas i vart och ett av de olika planförslagen om och när de realiserar. All nybyggnation är tillståndspliktig, varför varje enskilt projekts lämplighet kommer att prövas.

Med anledning av klimatförändringarna ser kommunen också behov av att bevaka vattennivåerna i befintliga vattentäkter. Detta har lagts in som en rekommendation i planen.

I det nya planförslaget har tydliggjorts att kommunen anser att ev. framtida gruvor ska vara hållbara.

Landskapsbild

Tidigt i processen fanns en idé om ett nytt område för verksamheter på motsatt sida Gamla Prästgården och riksväg 95, något som kommunen valde att inte föreslå i denna planen, bland annat för att inte landskapsbilden skulle komma att påverkas negativt.

För LIS-områdena i Lauker och Lomträsk har tydliggjorts att hänsyn bör tas till jordbruksmarkens värden och att ny bebyggelse inte ska utgöra hinder för att kunna bedriva jordbruksverksamhet.

Vanligtvis lämnas skogsridåer runt biltestområden för att minska insynen, något som också kan bidra till en minskad påverkan på landskapsbilden. Sett till hela landskapsbilden i Arvidsjaurs kommun är påverkan mycket marginell. Inga åtgärder föreslås i planen som skulle ha någon större påverkan på landskapsbilden som helhet på en plats. Vidare kommer det dock ändå vara viktigt att beakta konsekvenserna i planeringsarbetet.

Kulturmiljö, jordbruksmark och friluftsliv

I planen har tydliggjorts att kommunen ska upplysa exploitörer om att länsstyrelsen kräver samråd vid åtgärder inom 100 meter från en fornlämning. Denna samrådszon har illustrerats på kartorna över respektive LIS-område i detta dokument så att det för exploitörer blir tydligt vad som gäller. Texten om fornlämningar har också utökats för ökad tydlighet.

För att underlätta framtida bedömningar avseende bevarandevärd jordbruksmark har jordbruksmarken synliggjorts i planeringsunderlaget samt på kartorna över respektive LIS-område. Kommunen har också på olika sätt i planen synliggjort vikten av jordbruksmarken, bland annat i rekommendationerna för LIS-områdena i Lauker och Lomträsk.

När nya testbanor anläggs eller när LIS-områden bebyggs är kommunen tydliga med att både kulturmiljön och det rörliga friluftslivet ska beaktas. Vid etablering av fordonstestverksamhet, detaljplaneläggning eller prövning av bygglov inom LIS-områden bör en kulturhistorisk bedömning genomföras. Vidare ska hänsyn alltid tas till förhållandena på platsen och lämpliga anpassningar ska göras.

Rennäring

Att peka ut områden som inte används för rennäring är inte möjligt, eftersom att alla områden mer eller mindre redan används. Det är ändå möjligt att undvika exploatering på eller intill särskilt viktiga områden.

Hänsyn har bland annat tagits i form av att ett tidigt förslag till förändringar i markanvändnings-kartorna har skickats ut till samebyarna för synpunkter efter att de tidiga dialogerna genomförts. Därefter har vissa samebyar valt att svara per mail och andra har lämnat sina synpunkter vid ett möte eller telefonsamtal. Innan det formella samrådet har kommunen sedan valt att ta bort och justera ett antal förslag

till LIS-områden mot bakgrund av samebyarnas återkoppling. Vidare har flera rekommendationer tillkommit och lagts till i planen efter dialog med samebyarna.

Två förslag till LIS-områden vid Näsaberg (tidigare Ök7) och vid Malmesjaur (M3) har efter den tidiga dialogen helt tagits bort från planen för att minska påverkan på rennäringen.

LIS-området Ök6 har minskats ner för att minska påverkan på rennäringen samt med anledning av naturvärden som innebär att väg annars behöver brytas en längre sträcka.

För LIS-området Bå1 har rekommendationen ”LIS-området syftar främst till att skapa förutsättningar för att bygga upp den byggnad som brunnit ner samt att kunna ersätta befintliga byggnader med motsvarande vid behov. En utökning av bebyggelse i området bedöms endast lämpligt om man hittar en passage förbi Arvidsjaurns samhälle för Västra Kikkejaure sameby.” lagts in.

För LIS-området Fr3 har rekommendationen ” En rekommendation läggs in om att en naturlig lucka bör lämnas inom området för att underlätta samebyns flyttning av renar. Vid genomförandet får luckans placering och storlek diskuteras.” lagts in.

LIS-områdena G4, Va1, NB1b, Av2b och Av2c och La2 har minskats ner för att minska påverkan på rennäringen.

LIS-områdena Lå1-Lå4 har tagits bort och Lå5 har minskats ner för att minska påverkan på rennäringen.

Ett förslag till område för industri har även tagits bort av hänsyn till det samebyägda Arvidsjaur renslakt.

För området 14 för testverksamhet har en rekommendation lagts in om att samråd även bör ske med Mausjaur sameby då det så nära samebygränsen. I gällande plan utlagt område för testverksamhet vid Stormyrleden (nr 58) har tagits bort från planen för att minska påverkan på rennäringen.

För att minska påverkan på rennäringen har kommunen, i samråd med samebyarna och Sametinget, också lagt in en rekommendation i planen om att kommunen i samband med bygglov inom LIS-områden ska upplysa om att kommunen tillhör skogssamebyarnas åretruntmarker och att om man uppför fritidshus och bostäder inom åretruntmarkerna föreligger påverkan av ren på olika sätt. Detta kan t.ex. innebära att tomtägaren behöver stängsla in tomten eller acceptera att renar beträder tomten. Dock får stängsel inte uppföras så att de utgör ett hinder för renflytt (94 § rennärlagen). Dialog kring detta har också förts med bygglovshandläggaren för att realisera förslaget.

Sedan nuvarande översikts- och tillväxtplan togs fram har kommunen regelbundet bjudit in samtliga samebyar som är verksamma inom kommunen för att diskutera gemensamma frågor och för att fånga upp samebyarnas behov i ett tidigt skede. Träffar sker två gånger per år och kommunen ser denna dialog som mycket viktig för att minska de negativa kumulativa effekterna för rennäringen.

Kommunen har också lagt in en rekommendation om att kommunen bör genomföra insatser för att höja allmänbildningen om urfolket samerna, samisk kultur, renskötsel och andra samiska näringar – både för tjänstepersoner och politiker men också för näringsliv, skolor och allmänhet.

Ytterligare en rekommendation har lagts in om att kommunen bör bjuda in till årliga dialogmöten mellan olika areella näringar. En god dialog mellan de areella näringarna inom kommunen är en framgångsfaktor för alla parter möjlighet att utvecklas och för att undvika konflikter. Försvarsmakten, rennäringen, testnäringen, besöksnäringen, skogsnäringen och skoterförare använder ofta samma markområden för sin verksamhet varför en god dialog och kännedom om varandras verksamheter är central.

Vid etablering av ny verksamhet eller utökning av befintliga verksamheter kommer också dialog föras med berörd sameby. Utöver detta bör även de negativa konsekvenserna av bl.a. strandnära bebyggelse, nya testbanor och mineralutvinning utredas vidare i samband med bygglov och i detaljplaner. Fordonstestbanorna ska miljöprövas då de räknas som miljöfarlig verksamhet. I samband med denna miljöprövning ska samråd hållas med bl.a. samebyarna. Rennäringen är en verksamhet som redan är trängd av den befintliga samhällsstrukturen och kommer att missgynnas än mer vid exploatering av ytterligare viktiga naturområden. Det är därför av stor vikt att hänsyn tas till rennäringen i det framtida planeringsarbetet.

Risker

En riskbedömning ska genomföras vid all lokaliseringsprövning. Riskbedömningen bör bland annat omfatta erosion, skred, ras, översvämning och förorenade områden.

LIS-området G2 har justerats efter synpunkter från Inlandsbanan då säker passage över järnvägen inte bedöms kunna anordnas.

LIS-områden Av3 har justerats då Inlandsbanan meddelat att säkerhetsavståndet vid Avaviken är 60m då tågen passerar i 80 km/h och att inom det området får ingen bostadsbebyggelse förekomma (nybyggnation).

Ytterligare information

Samtliga inkomna synpunkter, kommunens kommentarer kring synpunkterna och vilka förändringar som föranletts av samrådet framgår av samrådsredogörelsen. Vissa justeringar av planförslaget har även gjorts efter utställningen vilka framgår av det särskilda utlåtandet.

4. Skälen till att planen har antagits istället för de alternativ som övervägts

Om Arvidsjaurs kommuns förslag till reviderade översikts- och tillväxtplan inte genomförs kommer den befintliga översikts- och tillväxtplanen att fortsätta att gälla. Generellt kommer detta att innebära att planeringen blir mindre uppdaterad till förutsättningarna i kommunen idag. Flera av de förslag som finns med i det uppdaterade planförslaget kommer inte att genomföras medan andra kan komma att genomföras ändå, men då utan att i samma grad utformas i förhållande till andra intressen.

Översikts- och tillväxtplanens främsta syfte är att främja en positiv utveckling i kommunen. Planförslaget behandlar lokaliseringen av ytterligare LIS- och testområden och möjliga åtgärder för att öka förutsättningarna för friluftsliv, besöksnäring och turism. Dessa förslag innebär ökade möjligheter för landsbygden, turismen och näringslivet att utvecklas. I förlängningen är förhoppningen att fler människor ska välja att besöka kommunen, att de ska vilja stanna kvar längre, att fler människor ska välja att flytta till kommunen och att den sociala och ekonomiska hållbarheten kan upprätthållas.

Vid ett nollalternativ kommer utvecklingen i kommunen att begränsas. Exploaterings- och bebyggelsestrycket kommer sannolikt vara lägre vid nollalternativet. Risker är att det blir svårare att få tillstånd en positiv befolkningsutveckling på grund av att planen inte speglar de faktiska förutsättningarna och behoven som finns i kommunen. Ett sådant samhälle är inte hållbart i längden eftersom den sociala servicen inte kommer kunna upprätthållas med ständigt sjunkande skatteintäkter. En uppdaterad plan för det kommunövergripande utvecklingsarbetet är alltså mycket angeläget.

Kommunen har alltså inte arbetat med parallella alternativ i översiktsplanarbetet utan snarare lagt till rekommendationer under arbetets gång, när behov av dessa rekommendationer har aktualiserats.

5. Åtgärder för övervakning och uppföljning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför

I en miljökonsekvensbeskrivning kan inte alla konsekvenser beskrivas fullt ut i detalj, utan fokus ligger främst på de kommunövergripande konsekvenserna. De platsspecifika konsekvenserna måste utredas vidare i senare skede för att säkerställa att hänsyn tas till värdefulla områden, objekt och verksamheter. Arvidsjaurs kommuns översikts- och tillväxtplan kommer att följas av detaljplaner, i vilka mer detaljerade konsekvensbedömningar ska göras. I bygglovsansökningar ska projektens konsekvenser analyseras och nödvändiga anpassningar göras. I det fortsatta arbetet finns underlagsmaterial i form av bl.a. ett planeringsunderlag där många viktiga aspekter redogörs för i detalj.